

DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE

FYUGP 2nd Semester (Minor/DSE)

UGPSDE202

DSE2

**Introduction
to Indian
Constitution**

Unit I: Background to India's Democracy

A. Very Short Questions

1. What is meant by colonial rule?
2. Define democratic ideals.
3. In which year did the Constituent Assembly first meet?
4. Who was the President of the Constituent Assembly?
5. What is the Preamble of the Constitution?
6. What does the term sovereign signify in the Indian Constitution?
7. Which movement is considered the largest anti-colonial mass movement in India?
8. What is meant by a written constitution?
9. The idea of democracy in India was strongly influenced by:
  - a) Industrial Revolution
  - b) Anti-colonial movement
  - c) World War I
  - d) Cold War
10. The Constituent Assembly was partly based on the recommendations of:
  - a) Simon Commission
  - b) Cabinet Mission Plan
  - c) Cripps Mission
  - d) Mountbatten Plan
11. The Preamble declares India to be a:
  - a) Monarchy
  - b) Theocratic State
  - c) Sovereign Democratic Republic
  - d) Colonial State
12. Which principle ensures that power lies with the people?
  - a) Federalism
  - b) Popular sovereignty
  - c) Secularism
  - d) Socialism
13. The Constituent Assembly adopted the Constitution on:
  - a) 15 August 1947
  - b) 26 January 1950

- c) 26 November 1949
  - d) 2 October 1948
14. The democratic vision of India is clearly reflected in the:
- a) Directive Principles
  - b) Preamble
  - c) Fundamental Duties
  - d) Schedules

B. Short Notes

1. Write a short note on the democratic ideas developed during the Indian national movement.
2. Explain the objectives and significance of the Constituent Assembly.
3. Discuss the role of nationalist leaders in shaping democratic values in India.
4. Write a short note on the importance of the Preamble in understanding Indian democracy.
5. Explain the concept of popular participation in the making of the Indian Constitution.
6. Discuss the importance of equality as a democratic principle in the Constitution.
7. Write a short note on the influence of global democratic ideas on the Indian Constitution.
8. Explain the significance of secularism in the Indian democratic framework.

C. Long Questions

1. Examine the historical background of India's anti-colonial struggle and its influence on democratic development.
2. Discuss the structure and working process of the Constituent Assembly of India.
3. Analyze the key democratic principles incorporated in the Indian Constitution.
4. Evaluate the contribution of the Constituent Assembly debates to Indian democracy.
5. Discuss how the Indian Constitution serves as the foundation of democratic governance in India.
6. Explain the importance of justice, liberty, equality, and fraternity in the Indian democratic framework.

ভাৰতৰ গণতন্ত্ৰৰ পটভূমি

অতি চমু প্ৰশ্ন

1. ঔপনিৱেশিক শাসনবুলিলে কি বুজোৱা হয় ?
2. গণতান্ত্ৰিক আদৰ্শসংজ্ঞা দিয়া।
3. কোন বছৰতপ্ৰথমবাৰৰ বাবে সংবিধান সভাৰ বৈঠকহৈছিল ?
4. সংবিধান সভাৰ সভাপতিকোন আছিল ?
5. সংবিধানৰ প্ৰস্তাৱনাকি ?
6. ভাৰতীয় সংবিধানতসাবৰ্ভৌমশব্দটোৱে কি বুজায়?
7. কোনটো আন্দোলনকভাৰতৰ সৰ্ববৃহৎ ঔপনিৱেশিকতা বিৰোধী গণ আন্দোলনবুলি গণ্য কৰা হয় ?
8. লিখিত সংবিধানবুলিলে কি বুজোৱা হয় ?
9. ভাৰতত গণতন্ত্ৰৰ ধাৰণাত প্ৰবল প্ৰভাৱ পৰিছিল:
ক) ঔদ্যোগিক বিপ্লৱ
খ) ঔপনিৱেশিক বিৰোধী আন্দোলন
গ) প্ৰথম বিশ্বযুদ্ধ
ঘ) শীতল যুদ্ধ
10. সংবিধানসভাখন আংশিকভাৱে নিম্নোক্ত পৰামৰ্শৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি গঢ় লৈ উঠিছিল:
ক) চাইমন আয়োগ
খ) কেবিনেট মিছন পৰিকল্পনা
গ) ক্ৰিপছ মিছন
ঘ) মাউণ্টবেটেন পৰিকল্পনা
11. প্ৰস্তাৱনাত ভাৰতক :
ক) ৰাজতন্ত্ৰ
খ) ঈশ্বৰতন্ত্ৰ ৰাষ্ট্ৰ
গ) সাৰ্বভৌম গণতান্ত্ৰিক গণৰাজ্য
ঘ) ঔপনিৱেশিক ৰাষ্ট্ৰ বুলি ঘোষণা কৰা হৈছে
12. কোনটো নীতিয়ে ক্ষমতা জনসাধাৰণৰ ওপৰত থকাটো নিশ্চিত কৰে?
ক) যুক্তৰাষ্ট্ৰবাদ
খ) জনপ্ৰিয় সাৰ্বভৌমত্ব
গ) ধৰ্মনিৰপেক্ষতা
ঘ) সমাজবাদ
13. সংবিধানসভাই সংবিধানখন গ্ৰহণ কৰে:
ক) ১৯৪৭ চনৰ ১৫ আগষ্ট
খ) ১৯৫০ চনৰ ২৬ জানুৱাৰী
গ) ১৯৪৯ চনৰ ২৬ নৱেম্বৰ
ঘ) ১৯৪৮ চনৰ ২ অক্টোবৰ
14. ভাৰতৰ গণতান্ত্ৰিক দৃষ্টিভঙ্গী স্পষ্টভাৱে প্ৰতিফলিত হৈছে:
ক) নিৰ্দেশনামূলক নীতি

- খ) প্ৰস্তাৱনা
- গ) মৌলিক কৰ্তব্য
- ঘ) সৃষ্টি

চমু টোকা

1. ভাৰতীয় জাতীয় আন্দোলনৰ সময়ত গঢ় লৈ উঠা গণতান্ত্ৰিক ধাৰণাসমূহৰ ওপৰত এটা চমু টোকা লিখা।
2. সংবিধান সভাৰ উদ্দেশ্য আৰু তাৎপৰ্য্যব্যাখ্যা কৰা।
3. ভাৰতত গণতান্ত্ৰিক মূল্যবোধ গঢ় দিয়াত জাতীয়তাবাদী নেতাৰ ভূমিকাসম্পৰ্কে আলোচনা কৰা।
4. ভাৰতীয় গণতন্ত্ৰ বুজিবলৈ প্ৰস্তাৱনাৰ গুৰুত্বৰ ওপৰত এটা চমু টোকা লিখা।
5. ভাৰতীয় সংবিধান নিৰ্মাণত জনসাধাৰণৰ অংশগ্ৰহণৰ ধাৰণাটো ব্যাখ্যা কৰা।
6. সংবিধানত গণতান্ত্ৰিক নীতি হিচাপে সমতাৰ গুৰুত্বৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।
7. ভাৰতীয় সংবিধানৰ ওপৰত বিশ্বব্যাপী গণতান্ত্ৰিক ধাৰণাসমূহৰ প্ৰভাৱৰ ওপৰত এটা চমু টোকা লিখা।
8. ভাৰতীয় গণতান্ত্ৰিক কাঠামোত ধৰ্মনিৰপেক্ষতাৰ তাৎপৰ্য্যব্যাখ্যা কৰা।

দীঘলীয়া প্ৰশ্ন

1. ভাৰতৰ ঔপনিৱেশিক বিৰোধী সংগ্ৰামৰ ঐতিহাসিক পটভূমি আৰু গণতান্ত্ৰিক উন্নয়নত ইয়াৰ প্ৰভাৱপৰীক্ষা কৰা।
2. ভাৰতৰ সংবিধান সভাৰ গাঁথনি আৰু কৰ্ম প্ৰক্ৰিয়াৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।
3. ভাৰতীয় সংবিধানত অন্তৰ্ভুক্ত মূল গণতান্ত্ৰিক নীতিসমূহ বিশ্লেষণ কৰা।
4. ভাৰতীয় গণতন্ত্ৰলৈ সংবিধানসভাৰ বিতৰ্কৰ অৱদানৰ মূল্যায়ন কৰা।
5. ভাৰতৰ সংবিধানে ভাৰতত গণতান্ত্ৰিক শাসনৰ ভেটি হিচাপে কেনেদৰে কাম কৰে সেই বিষয়ে আলোচনা কৰা।
6. ভাৰতীয় গণতান্ত্ৰিক কাঠামোত ন্যায়, স্বাধীনতা, সমতা, আৰু ভ্ৰাতৃত্ববোধৰ গুৰুত্ব ব্যাখ্যা কৰা।

A. Very Short Questions

1. What is meant by institutional design in a democracy?
2. Name the three main organs of the Government of India.
3. What is meant by a parliamentary form of government?
4. Who is the head of the Indian Parliament?
5. What does the term bicameral legislature mean?
6. Who appoints the Chief Justice of India?
7. What is meant by judicial review?
8. Which institution acts as the guardian of the Constitution in India?
9. Which of the following is a feature of parliamentary democracy?
  - a) Separation of powers
  - b) Fusion of executive and legislature
  - c) Judicial supremacy
  - d) Federal supremacy
10. The Indian Parliament consists of:
  - a) President and Lok Sabha only
  - b) Lok Sabha and Rajya Sabha only
  - c) President, Lok Sabha, and Rajya Sabha
  - d) Prime Minister and Council of Ministers
11. The tenure of the Lok Sabha is:
  - a) 4 years
  - b) 5 years
  - c) 6 years
  - d) 7 years
12. Which body has the power to interpret the Constitution?
  - a) Parliament
  - b) Executive
  - c) Judiciary
  - d) Election Commission
13. The concept of Rule of Law is mainly associated with:
  - a) Legislature
  - b) Executive
  - c) Judiciary
  - d) Media
14. Public Interest Litigation (PIL) is related to:
  - a) Executive action
  - b) Legislative procedure

- c) Judicial process
- d) Electoral system

B. Short Notes (5 Marks each)

1. Write a short note on the features of India's democratic institutional design.
2. Explain the structure of the Indian Parliament.
3. Discuss the importance of parliamentary democracy in India.
4. Write a short note on the relationship between the executive and legislature in parliamentary democracy.
5. Explain the independence of the judiciary in India.
6. Discuss the role of the judiciary in protecting fundamental rights.
7. Write a short note on the role of opposition in a parliamentary democracy.
8. Explain the significance of Public Interest Litigation (PIL) in Indian democracy.

C. Long Questions

1. Discuss the democratic institutional framework established by the Indian Constitution.
2. Explain the working and significance of parliamentary democracy in India.
3. Examine the powers and functions of the Indian Parliament.
4. Analyze the role of the judiciary in strengthening democracy in India.
5. Discuss the importance of judicial review in the Indian political system.
6. Evaluate the contribution of the Supreme Court in the democratization of the Indian polity.

গণতান্ত্রিক প্রতিষ্ঠানিকৰপাঙ্কণ

অতি চুটি প্রশ্ন

1. গণতন্ত্রতপ্রতিষ্ঠানিকৰূপাঙ্কণবুলিলে কি বুজোৱা হয় ?
2. ভাৰত চৰকাৰৰ তিনিটা প্ৰধান অংগৰনাম লিখা।
3. সংসদীয় চৰকাৰৰ ৰূপবুলিলে কি বুজোৱা হয় ?
4. ভাৰতীয় সংসদৰ মুৰব্বীকোন ?
5. দ্বি-সদস্যীয় বিধায়িনী দলশব্দটোৰঅৰ্থ কি?
6. ভাৰতৰ মুখ্য ন্যায়াধীশককোনে নিযুক্তি দিয়ে ?
7. ন্যায়িক পৰ্যালোচনাবুলিলে কি বুজোৱা হয় ?
8. ভাৰতত কোনটো প্ৰতিষ্ঠানেসংবিধানৰ ৰক্ষকহিচাপে কাম কৰে ?
9. তলৰ কোনটো সংসদীয় গণতন্ত্ৰৰ বৈশিষ্ট্য?
  - ক) ক্ষমতাৰ পৃথকীকৰণ
  - খ) কাৰ্যবাহী আৰু বিধানসভাৰ সংযোজন
  - গ) ন্যায়িক আধিপত্য
  - ঘ) যুক্তৰাষ্ট্ৰীয়আধিপত্য
10. ভাৰতীয় সংসদত আছে:
  - ক) কেৱল ৰাষ্ট্ৰপতি আৰু লোকসভা
  - খ) কেৱল লোকসভা আৰু ৰাজ্যসভা
  - গ) ৰাষ্ট্ৰপতি, লোকসভা, আৰু ৰাজ্যসভা
  - ঘ) প্ৰধানমন্ত্ৰী আৰু মন্ত্ৰী পৰিষদ
11. লোকসভাৰ কাৰ্যকাল হ'ল-
  - ক) ৪ বছৰ
  - খ) ৫ বছৰ
  - গ) ৬ বছৰ
  - ঘ) ৭ বছৰ
12. সংবিধানৰ ব্যাখ্যাৰ ক্ষমতা কোনটো সংস্থৰ?
  - ক) সংসদ
  - খ) কাৰ্যবাহী
  - গ) ন্যায়পালিকা
  - ঘ) নিৰ্বাচন আয়োগ
13. আইনৰ শাসনৰধাৰণাটোমূলতঃ
  - ক) বিধানসভা
  - খ) কাৰ্যবাহী
  - গ) ন্যায়পালিকা
  - ঘ) সংবাদ মাধ্যমৰ সৈতে জড়িত
14. জনস্বার্থ গোচৰৰ (পিআইএল)ৰ সৈতে জড়িত:
  - ক) কাৰ্যবাহী ব্যৱস্থা
  - খ) আইনগত পদ্ধতি

- গ) ন্যায়িক প্ৰক্ৰিয়া
ঘ) নিৰ্বাচনী ব্যৱস্থা

চমুটোকা

1. ভাৰতৰ গণতান্ত্ৰিক প্ৰতিষ্ঠানিক ৰূপাঙ্কণৰ বৈশিষ্ট্যসমূহৰ ওপৰত এটা চমু টোকা লিখা।
2. ভাৰতীয় সংসদৰ গাঁথনিব্যাখ্যা কৰা।
3. ভাৰতত সংসদীয় গণতন্ত্ৰৰ গুৰুত্বৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।
4. সংসদীয় গণতন্ত্ৰত কাৰ্যবাহী আৰু বিধায়িনী দলৰ মাজৰ সম্পৰ্কৰ ওপৰত এটা চমু টোকা লিখা।
5. ভাৰতৰ ন্যায়পালিকাৰ স্বাধীনতা ব্যাখ্যা কৰা।
6. মৌলিক অধিকাৰ সুৰক্ষিত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত ন্যায়পালিকাৰ ভূমিকাসম্পৰ্কে আলোচনা কৰা।
7. সংসদীয় গণতন্ত্ৰত বিৰোধীৰ ভূমিকাসম্পৰ্কে এটা চমু টোকা লিখা।
8. ভাৰতীয় গণতন্ত্ৰত জনস্বার্থ গোচৰৰ (পিআইএল) তাৎপৰ্য্যব্যাখ্যা কৰা।

দীঘলীয়া প্ৰশ্ন

1. ভাৰতীয় সংবিধানে স্থাপন কৰা গণতান্ত্ৰিক প্ৰতিষ্ঠানিক ৰূপাঙ্কণৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।
2. ভাৰতত সংসদীয় গণতন্ত্ৰৰ কাম-কাজ আৰু তাৎপৰ্য্যব্যাখ্যা কৰা।
3. ভাৰতীয় সংসদৰ ক্ষমতা আৰু কাৰ্য্যসমূহ পৰীক্ষা কৰা।
4. ভাৰতত গণতন্ত্ৰ শক্তিশালী কৰাৰ ক্ষেত্ৰত ন্যায়পালিকাৰ ভূমিকাবিশ্লেষণ কৰা।
5. ভাৰতীয় ৰাজনৈতিক ব্যৱস্থাত ন্যায়িক পৰ্যালোচনাৰ গুৰুত্বৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।
6. ভাৰতীয় ৰাজনীতিৰ গণতান্ত্ৰিক কৰণত উচ্চতম ন্যায়ালয়ৰ অৱদানৰ মূল্যায়ন কৰা।

Unit III: Different Aspects of Indian Democracy

A. Very Short Questions

1. What is an election?
নিৰ্বাচন কি?
2. What is universal adult franchise?
ইউনিভাৰ্চেল এডাল্ট ফ্ৰেঞ্চাইজি কি?
3. Who conducts elections in India?
ভাৰতত নিৰ্বাচন কোনে পৰিচালনা কৰে?
4. What is the Election Commission of India?
ভাৰতৰ নিৰ্বাচন আয়োগ কি?
5. What is NOTA?
NOTA কি?
6. What is meant by electoral reform?
নিৰ্বাচনী সংস্কাৰ বুলিলে কি বুজোৱা হৈছে?
7. What is EVM?
ইভিএম কি?
8. What is decentralization?
বিকেন্দ্ৰীকৰণ কি?
9. What is Gram Panchayat?
গ্ৰাম পঞ্চায়ত কি?
10. What is Zila Parishad?
জিলা পৰিষদ কি?
11. What is Municipality?
পৌৰসভা কি?
12. What is meant by grassroots democracy?
তৃণমূল পৰ্যায়ৰ গণতন্ত্ৰ বুলিলে কি বুজোৱা হৈছে?
13. What is the 73rd Constitutional Amendment?
৭৩ সংখ্যক সাংবিধানিক সংশোধনী কি?
14. What is the 74th Constitutional Amendment?
৭৪ সংখ্যক সাংবিধানিক সংশোধনী কি?
15. What is deepening of democracy?
গণতন্ত্ৰৰ গভীৰতা কি?

B. Short Notes

1. Discuss the importance of elections in a democracy.
গণতন্ত্ৰত নিৰ্বাচনৰ গুৰুত্বৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।
2. Explain the role of the Election Commission of India.
ভাৰতৰ নিৰ্বাচন আয়োগৰ ভূমিকা ব্যাখ্যা কৰা।
3. Discuss the role of Gram Sabha in local governance.
স্থানীয় শাসনত গ্ৰাম সভাৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা।
4. Discuss the measures required to strengthen democracy in India.
ভাৰতত গণতন্ত্ৰ শক্তিশালী কৰাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় ব্যৱস্থাসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।
5. Analyze the concept of participatory democracy.
অংশগ্ৰহণমূলক গণতন্ত্ৰৰ ধাৰণাটো বিশ্লেষণ কৰা।

C. Long Questions

1. What do you understand by Decentralization of powers? Discuss the significance of it.
ক্ষমতাৰ বিকেন্দ্ৰীকৰণ বুলিলে কি বুজিব পাৰি? ইয়াৰ গুৰুত্বৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।
2. Discuss the significance of voter awareness and participation.
ভোটাৰ সজাগতা আৰু অংশগ্ৰহণৰ গুৰুত্বৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।
3. Discuss the implementation of electoral reforms in India.
ভাৰতত নিৰ্বাচনী সংস্কাৰ ৰূপায়ণৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।
4. Write a short note on Election Commission of India.
ভাৰতীয় নিৰ্বাচন আয়োগৰ ওপৰত এটা চমু টোকা লিখা।
5. Discuss the challenges faced by Panchayati Raj institutions.
পঞ্চায়তী ৰাজ প্ৰতিষ্ঠানসমূহে সন্মুখীন হোৱা প্ৰত্যাহ্বানসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

Unit IV: Challenges to India's Democracy

A. Multiple Choice Questions

1. Social justice in India primarily addresses issues related to:
  - a) Economy only
  - b) Caste, gender, and ethnicity
  - c) Foreign policy
  - d) Defence
2. Reservation policies are aimed at:
  - a) Political dominance
  - b) Social equality
  - c) Economic monopoly
  - d) Centralization
3. Gender inequality affects democracy by:
  - a) Enhancing participation
  - b) Limiting equal representation
  - c) Strengthening institutions
  - d) Increasing transparency
4. Corruption undermines democracy by:
  - a) Strengthening accountability
  - b) Reducing public trust
  - c) Improving governance
  - d) Increasing participation

5. Transparency in governance promotes:
  - a) Authoritarianism
  - b) Accountability
  - c) Central control
  - d) Secrecy

6. The Right to Information Act was enacted in:
  - a) 2002
  - b) 2004
  - c) 2005
  - d) 2006

7. Substantive democracy focuses on:
  - a) Procedures only
  - b) Outcomes and social justice
  - c) Elections alone
  - d) Legal formalities

8. Procedural democracy emphasizes:
  - a) Social equality
  - b) Formal institutions and rules
  - c) Economic justice
  - d) Welfare policies

9. Which factor challenges democratic equality?
  - a) Universal franchise
  - b) Social discrimination
  - c) Rule of law
  - d) Free elections

10. India's democracy is often praised for its:
  - a) Military rule
  - b) Continuity and resilience
  - c) One-party dominance
  - d) Authoritarianism

B. Short Answer Questions

1. What is meant by social justice?
2. How does caste affect Indian democracy?
3. Define corruption in the context of democracy.
4. What is the significance of transparency in governance?
5. Differentiate between procedural and substantive democracy.
6. Mention two challenges faced by Indian democracy.
7. Explain the role of RTI in promoting accountability.
8. Write a short note on procedural democracy.
9. Write a short note on ethnicity and its political implications.

C. Long Answer Questions

1. Discuss the major challenges to social justice in Indian democracy.
2. Examine the impact of corruption on democratic governance in India.

3. Critically evaluate whether India's democracy is procedural or substantive.
4. Evaluate the major challenges to India's democracy and suggest measures to overcome them.
5. Discuss the problems faced due to gender inequality in Indian democracy.

A. বহু বিকল্প প্রশ্ন (Multiple Choice Questions)

1. ভাৰতত সামাজিক ন্যায় মূলতঃ কিহৰ সৈতে সম্পৰ্কিত সমস্যাবোৰক সমাধান কৰিবলৈ লক্ষ্য কৰে?
  - a) কেৱল অৰ্থনীতি
  - b) জাত, লিংগ আৰু জাতিগততা
  - c) বিদেশ নীতি
  - d) ৰাষ্ট্ৰীয় সুৰক্ষা
2. সংৰক্ষণ নীতিৰ (Reservation Policy) উদ্দেশ্য হৈছে:
  - a) ৰাজনৈতিক আধিপত্য
  - b) সামাজিক সমতা
  - c) অৰ্থনৈতিক একচেটিয়াত্ব
  - d) কেন্দ্ৰীকৰণ
3. লিংগ বৈষম্যই গণতন্ত্ৰত কেনেদৰে প্ৰভাৱ পেলায়?
  - a) অংশগ্ৰহণ বৃদ্ধি কৰে
  - b) সমান প্ৰতিনিধিত্ব সীমিত কৰে
  - c) প্ৰতিষ্ঠান শক্তিশালী কৰে
  - d) স্বচ্ছতা বৃদ্ধি কৰে
4. দুৰ্নীতিয়ে গণতন্ত্ৰক কেনেদৰে ক্ষতিগ্ৰস্ত কৰে?
  - a) জবাবদিহিতা বৃদ্ধি কৰে
  - b) জনসাধাৰণৰ বিশ্বাস হ্ৰাস কৰে
  - c) শাসন উন্নত কৰে
  - d) অংশগ্ৰহণ বৃদ্ধি কৰে
5. শাসনত স্বচ্ছতাই কি উৎসাহিত কৰে?
  - a) স্বৈৰাচাৰিতা
  - b) জবাবদিহিতা
  - c) কেন্দ্ৰীয় নিয়ন্ত্ৰণ
  - d) গোপনীয়তা
6. তথ্যৰ অধিকাৰ আইন (RTI Act) কেতিয়া প্ৰৱৰ্তন কৰা হৈছিল?
  - a) ২০০২
  - b) ২০০৪

- c) ২০০৫
d) ২০০৬
7. বাস্তবিক গণতন্ত্র (Substantive Democracy) মূলতঃ কিহৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়ে?
a) কেৱল প্ৰক্ৰিয়া
b) ফলাফল আৰু সামাজিক ন্যায়
c) কেৱল নিৰ্বাচন
d) আইনী আনুষ্ঠানিকতা
8. প্ৰক্ৰিয়াগত গণতন্ত্র (Procedural Democracy) কিহৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়ে?
a) সামাজিক সমতা
b) আনুষ্ঠানিক প্ৰতিষ্ঠান আৰু নিয়ম
c) অৰ্থনৈতিক ন্যায়
d) কল্যাণ নীতি
9. তলৰ কোনটো উপাদানে গণতান্ত্ৰিক সমতাৰ বাবে প্ৰত্যাঙ্কন সৃষ্টি কৰে?
a) সৰ্বজনীন ভোটাধিকাৰ
b) সামাজিক বৈষম্য
c) আইনৰ শাসন
d) মুক্ত আৰু ন্যায়সংগত নিৰ্বাচন
10. ভাৰতৰ গণতন্ত্ৰক সাধাৰণতে কিহৰ বাবে প্ৰশংসা কৰা হয়?
a) সামৰিক শাসন
b) ধাৰাবাহিকতা আৰু স্থিতিস্থাপকতা
c) একদলীয় আধিপত্য
d) স্বৈৰাচাৰিতা

B. সংক্ষিপ্ত উত্তৰৰ প্ৰশ্নসমূহ

1. সামাজিক ন্যায় (Social Justice) বুলিলে কি বুজায়?
2. জাতি (Caste) ব্যৱস্থাই ভাৰতৰ গণতন্ত্ৰত কেনেদৰে প্ৰভাৱ পেলায়?
3. গণতন্ত্ৰৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত দুৰ্নীতিৰ সংজ্ঞা দিয়া।
4. শাসনত স্বচ্ছতাৰ (Transparency) গুৰুত্ব কি?
5. প্ৰক্ৰিয়াগত গণতন্ত্ৰ (Procedural Democracy) আৰু বাস্তবিক গণতন্ত্ৰ (Substantive Democracy)ৰ মাজত পাৰ্থক্য বৰ্ণনা কৰা।
6. ভাৰতৰ গণতন্ত্ৰৰ সন্মুখীন হোৱা দুটা সমস্যাৰ উল্লেখ কৰা।
7. জবাবদিহিতা (Accountability) বৃদ্ধি কৰাত RTI-ৰ ভূমিকা বৰ্ণনা কৰা।
8. প্ৰক্ৰিয়াগত গণতন্ত্ৰৰ ওপৰত এটা সংক্ষিপ্ত টোকা লিখা।

9. জাতিগততা (Ethnicity) আৰু ইয়াৰ ৰাজনৈতিক প্ৰভাৱসমূহৰ ওপৰত এটা সংক্ষিপ্ত টোকা লিখা।

c. দীঘল উত্তৰৰ প্ৰশ্নসমূহ

1. ভাৰতৰ গণতন্ত্ৰত সামাজিক ন্যায়ৰ মুখ্য সমস্যাসমূহ আলোচনা কৰা।
2. ভাৰতত গণতান্ত্ৰিক শাসনত দুৰ্নীতিৰ প্ৰভাৱ বিশ্লেষণ কৰা।
3. ভাৰতৰ গণতন্ত্ৰ প্ৰক্ৰিয়াগত নে বাস্তৱিক—এইটো সমালোচনামূলকভাৱে মূল্যায়ন কৰা।
4. ভাৰতৰ গণতন্ত্ৰৰ মুখ্য সমস্যাসমূহ মূল্যায়ন কৰি সেইবোৰ অতিক্ৰম কৰাৰ উপায়সমূহ আলোচনা কৰা।
5. ভাৰতৰ গণতন্ত্ৰত লিংগ বৈষম্যৰ বাবে সন্মুখীন হোৱা সমস্যাসমূহ আলোচনা কৰা।

***

UGPSE202

Introduction to Indian Constitution

Unit I: Background to India's Democracy

- Anti-colonial struggle and the democratic inspirations of India
- Democratic vision of the Constituent Assembly
- The Constitution as a democratic document

Unit II: Democratic Institutional Design

- India's democratic institutional framework
- Parliamentary democracy as an instrument of democratic governance
- Role of the judiciary in the democratization of the Indian polity

Unit III: Dimensions of Indian Democracy

- Elections and electoral reforms
- Decentralization of power
- Deepening of democracy

Unit IV: Challenges to India's Democracy

- Issues of social justice: caste, gender, and ethnicity
- Corruption and transparency
- Assessing the success of India's democracy: procedural or substantive

UNIT I: Background to India's Democracy

A. Multiple Choice Questions

1. The anti-colonial struggle in India primarily aimed at:
  - a) Economic development
  - b) Political independence and democratic governance
  - c) Cultural revival
  - d) Social reform only
2. Which movement introduced mass participation in India's freedom struggle?
  - a) Swadeshi Movement
  - b) Civil Disobedience Movement
  - c) Non-Cooperation Movement
  - d) Home Rule Movement
3. The Constituent Assembly of India was established in:
  - a) 1942
  - b) 1945
  - c) 1946
  - d) 1947
4. Who was the Chairman of the Drafting Committee of the Indian Constitution?
  - a) Jawaharlal Nehru
  - b) Rajendra Prasad
  - c) B.R. Ambedkar
  - d) Sardar Patel

5. Which ideal is NOT explicitly mentioned in the Preamble?
  - a) Liberty
  - b) Equality
  - c) Justice
  - d) Nationalism
6. The Indian Constitution came into force on:
  - a) 15 August 1947
  - b) 26 January 1947
  - c) 26 January 1950
  - d) 2 October 1950
7. Which country's constitution most influenced India's parliamentary system?
  - a) USA
  - b) France
  - c) UK
  - d) USSR
8. The Constituent Assembly debates reflect:
  - a) Authoritarian tendencies
  - b) Democratic deliberation
  - c) Colonial mindset
  - d) Military dominance
9. Fundamental Rights are borrowed mainly from the Constitution of:
  - a) Britain
  - b) USA
  - c) Canada
  - d) Australia
10. The Constitution of India is described as democratic because it:
  - a) Centralizes power
  - b) Provides universal adult franchise
  - c) Supports monarchy
  - d) Limits citizen participation

UNIT I: ভাৰতৰ গণতন্ত্ৰৰ পটভূমি

A. বহুবিকল্পপ্ৰশ্নসমূহ

1. ভাৰতৰ গুপনিবেশিকবিৰোধীসংগ্ৰামৰ মূললক্ষ্য আছিল—
  - a) অৰ্থনৈতিক উন্নয়ন
  - b) ৰাজনৈতিক স্বাধীনতা আৰু গণতান্ত্ৰিক শাসন
  - c) সাংস্কৃতিক পুনৰ্জীৱন
  - d) কেৱল সামাজিক সংস্কাৰ
2. কোনটো আন্দোলনে ভাৰতৰ স্বাধীনতা সংগ্ৰামত গণ-অংশগ্ৰহণ আৰম্ভ কৰিছিল?
  - a) স্বদেশী আন্দোলন
  - b) নাগৰিক অবাধ্যতা আন্দোলন
  - c) অসহযোগ আন্দোলন
  - d) হোমৰুল আন্দোলন
3. ভাৰতৰ সংবিধান সভা গঠন কৰা হৈছিল—
  - a) ১৯৪২
  - b) ১৯৪৫

- c) ১৯৪৬
d) ১৯৪৭
4. ভাৰতীয়সংবিধানৰখচৰাপ্ৰস্তুতিসমিতিৰসভাপতিকোনআছিল?
a) জৱাহৰলালনেহৰু
b) ৰাজেন্দ্ৰপ্ৰসাদ
c) বি. আৰ. আশ্বেদকাৰ
d) চৰ্দাৰপটেল
5. কোনটোআদৰ্শপ্ৰস্তাৱনাতস্পষ্টভাৱেউল্লেখকৰাহোৱানাই?
a) স্বাধীনতা
b) সমতা
c) ন্যায়
d) ৰাষ্ট্ৰীয়তাবাদ
6. ভাৰতৰসংবিধানকেতিয়াবলবৎহৈছিল?
a) ১৫আগষ্ট১৯৪৭
b) ২৬জানুৱাৰী১৯৪৭
c) ২৬জানুৱাৰী১৯৫০
d) ২অক্টোবৰ১৯৫০
7. কোনদেশৰসংবিধানেভাৰতৰসংসদীয়প্ৰণালীকবেছিকৈপ্ৰভাৱিতকৰিছে?
a) আমেৰিকায়ুক্তৰাষ্ট্ৰ
b) ফ্ৰান্স
c) যুক্তৰাজ্য
d) ছোভিয়েটইউনিয়ন
8. সংবিধানসভাৰআলোচনাকিহেপ্ৰকাশকৰে?
a) স্বৈৰতান্ত্ৰিকপ্ৰৱণতা
b) গণতান্ত্ৰিকআলোচনা
c) ঔপনিবেশিকমানসিকতা
d) সামৰিকআধিপত্য
9. মৌলিকঅধিকাৰসমূহমূলতঃকোনদেশৰসংবিধানৰপৰাগ্ৰহণকৰাইছে?
a) ব্ৰিটেইন
b) আমেৰিকায়ুক্তৰাষ্ট্ৰ
c) কানাডা
d) অষ্ট্ৰেলিয়া
10. ভাৰতৰসংবিধানকগণতান্ত্ৰিকবুলিকোৱাহয়কাৰণ—
a) ইক্ষমতাকেন্দ্ৰীভূতকৰে
b) ইসাৰ্বজনীনপ্ৰাপ্তবয়স্কভোটাধিকাৰপ্ৰদানকৰে
c) ইৰাজতন্ত্ৰসমৰ্থনকৰে
d) ইনাগৰিকৰঅংশগ্ৰহণসীমিতকৰে

B. Short Questions

1. What role did the freedom struggle play in shaping India's democratic values?
2. What was the significance of the Constituent Assembly debates?
3. Define democracy as envisioned by the makers of the Indian Constitution.
4. Mention any two democratic ideals reflected in the Preamble.
5. Why is the Indian Constitution called a democratic document?
6. What was the composition of the Constituent Assembly?
  1. স্বাধীনতাসংগ্ৰামেভাৰতৰগণতান্ত্ৰিকমূল্যবোধৰগঠনতকিভূমিকা পালন কৰিছিল?
  2. সংবিধানসভাৰআলোচনাসমূহৰগুৰুত্বকিআছিল?

3. ভাৰতীয়সংবিধানৰচনাকাৰীয়েযিৰূপেগণতন্ত্ৰককল্পনাকৰিছিল, সেইঅনুযায়ীগণতন্ত্ৰৰসংজ্ঞাদিয়ক।
4. প্ৰস্তাৱনাতপ্ৰতিফলিতযিকোনোদুটাগণতান্ত্ৰিকআদৰ্শউল্লেখকৰক।
5. ভাৰতৰসংবিধানককিয়গণতান্ত্ৰিকনথিবুলিকোৱাহয়?
6. সংবিধানসভাৰগঠনকিআছিল?

C. Long Answer Questions

1. Examine the contribution of the anti-colonial struggle to the development of democracy in India.
2. Discuss the democratic vision of the Constituent Assembly with reference to constitutional values.
3. Analyse how the Indian Constitution establishes a democratic political system.

1. ভাৰততগণতন্ত্ৰৰবিকাশতঔপনিবেশিকবিৰোধীসংগ্ৰামৰঅৱদানপৰ্যালোচনাকৰক।
2. সংবিধানসভাৰগণতান্ত্ৰিকদৃষ্টিভংগীসংবিধানিকমূল্যবোধৰপ্ৰসংগতআলোচনাকৰক।
3. ভাৰতীয়সংবিধানেকেনেকৈগণতান্ত্ৰিকৰাজনৈতিকপ্ৰণালীপ্ৰতিষ্ঠাকৰিছে, বিশ্লেষণকৰক।

UNIT II: Democratic Institutional Design

A. Multiple Choice Questions

1. India follows which form of democracy?
  - a) Presidential
  - b) Parliamentary
  - c) Direct
  - d) Authoritarian
2. The real executive authority in India lies with the:
  - a) President
  - b) Prime Minister
  - c) Chief Justice
  - d) Governor
3. The Parliament of India consists of:
  - a) Lok Sabha only
  - b) Lok Sabha and Rajya Sabha
  - c) Lok Sabha, Rajya Sabha, and President
  - d) President and Prime Minister
4. Judicial review in India is exercised by:
  - a) Parliament
  - b) Supreme Court and High Courts
  - c) President
  - d) Election Commission
5. Which institution acts as the guardian of the Constitution?
  - a) Parliament
  - b) President

- c) Supreme Court
  - d) Prime Minister
6. The principle of collective responsibility applies to the:
- a) Judiciary
  - b) Council of Ministers
  - c) President
  - d) Election Commission
7. The Rajya Sabha represents:
- a) The people directly
  - b) The states
  - c) The judiciary
  - d) The executive
8. Independence of judiciary is ensured through:
- a) Frequent transfers
  - b) Fixed tenure and secure salaries
  - c) Executive control
  - d) Parliamentary supremacy
9. Which feature promotes accountability in parliamentary democracy?
- a) Judicial supremacy
  - b) Question Hour
  - c) Ordinances
  - d) Emergency powers
10. Public Interest Litigation (PIL) strengthened:
- a) Executive power
  - b) Democratic participation
  - c) Bureaucratic control
  - d) Military authority

1. ভারতকোনধৰণৰগণতন্ত্ৰ অনুসৰণ কৰে?

- a) ৰাষ্ট্ৰপতিগণতন্ত্ৰ
- b) সংসদীয়গণতন্ত্ৰ
- c) প্রত্যক্ষগণতন্ত্ৰ
- d) স্বৈৰাচাৰী

2. ভারতত প্রকৃত কাৰ্যনিৰ্বাহী ক্ষমতাকোনৰহাতত থাকে?

- a) ৰাষ্ট্ৰপতি
- b) প্রধানমন্ত্রী
- c) মুখ্যন্যায়াধীশ
- d) ৰাজ্যপাল

3. ভারতৰ সংসদত কি কি অন্তর্ভুক্ত?

- a) কেৱল লোকসভা
- b) লোকসভা আৰু ৰাজ্যসভা
- c) লোকসভা, ৰাজ্যসভা, আৰু ৰাষ্ট্ৰপতি
- d) ৰাষ্ট্ৰপতি আৰু প্রধানমন্ত্রী

4. ভারততন্যায়িকপর্যালোচনাকোনদ্বাৰাব্যৱহাৰকৰাহয়?
- সংসদ
  - সৰ্বোচ্চন্যায়ালয়আৰুউচ্চন্যায়ালয়সমূহ
  - ৰাষ্ট্ৰপতি
  - নিৰ্বাচনআয়োগ
5. কোনপ্ৰতিষ্ঠানসংবিধানৰৰক্ষকহিচাপেকামকৰে?
- সংসদ
  - ৰাষ্ট্ৰপতি
  - সৰ্বোচ্চন্যায়ালয়
  - প্ৰধানমন্ত্ৰী
6. সমষ্টিগতদায়িত্বৰনীতিকোনৰবাবেপ্ৰযোজ্য?
- ন্যায়ব্যৱস্থা
  - মন্ত্ৰীসভা
  - ৰাষ্ট্ৰপতি
  - নিৰ্বাচনআয়োগ
7. ৰাজ্যসভাককপ্ৰতিনিধিত্বকৰে?
- জনগণকসৰ্বপ্ৰথমে
  - ৰাজ্যসমূহক
  - ন্যায়ব্যৱস্থাক
  - কাৰ্যনিৰ্বাহীশক্তিক
8. ন্যায়ব্যৱস্থাৰস্বাধীনতাকেনেকৈনিশ্চিতকৰাহয়?
- ঘনঘনস্থানান্তৰৰজৰিয়তে
  - নিৰ্দিষ্টকাৰ্যকালআৰুনিৰাপদবেতন
  - কাৰ্যনিৰ্বাহীনিয়ন্ত্ৰণ
  - সংসদীয়উচ্চতামূলকক্ষমতা
9. সংসদীয়গণতন্ত্ৰতকোনবৈশিষ্ট্যজৰাবদিহিতাবৃদ্ধিকৰে?
- ন্যায়িকউচ্চতা
  - প্ৰশ্নঘণ্টা
  - অধ্যাদেশসমূহ
  - সংকটকালীনক্ষমতা
10. পব্লিকইন্টাৰেষ্টলিটিগেচন (PIL) কিশক্তিশালীকৰিছে?
- কাৰ্যনিৰ্বাহীক্ষমতা
  - গণতান্ত্ৰিকঅংশগ্ৰহণ
  - বাৰোক্ৰেটিকনিয়ন্ত্ৰণ
  - সামৰিকক্ষমতা

B. Short Answer Questions

- Define parliamentary democracy.
- What is the role of Parliament in a democracy?
- Explain the concept of judicial review.
- How does the judiciary contribute to democratization?

5. What is collective responsibility?
6. Mention two features of India's democratic institutional design.

1. সংসদীয়গণতন্ত্রসংজ্ঞাদিয়।
2. গণতন্ত্রতসংসদৰভূমিকাকি?
3. ন্যায়িকপর্যালোচনা (Judicial Review)ৰধাৰণাটোবিৱৰণকৰা।
4. ন্যায়ব্যৱস্থাইকেনেকৈগণতন্ত্রীকৰণতঅৱদানৰাখে?
5. সমষ্টিগতদায়িত্ব (Collective Responsibility) কি?
6. ভাৰতৰগণতান্ত্ৰিকপ্ৰতিষ্ঠানিকডিজাইনৰদুটাবৈশিষ্ট্যউল্লেখকৰা।

C. Long Answer Questions

1. Describe the key features of India's democratic institutional design.
  2. Analyse the functioning of parliamentary democracy in India.
  3. Evaluate the role of the judiciary in strengthening Indian democracy.
1. ভাৰতৰগণতান্ত্ৰিকপ্ৰতিষ্ঠানিকডিজাইনৰমুখ্যবৈশিষ্ট্যসমূহবৰ্ণনাকৰা।
  2. ভাৰততসংসদীয়গণতন্ত্রৰকাৰ্যপদ্ধতিবিশ্লেষণকৰা।
  3. ভাৰতীয়গণতন্ত্রৰশক্তিশালীকৰণতন্যায়ব্যৱস্থাবভূমিকামূল্যায়নকৰা।

UNIT III: Dimensions of Indian Democracy

A. Multiple Choice Questions

1. Universal adult franchise in India was introduced in:
  - a) 1947
  - b) 1949
  - c) 1950
  - d) 1952
2. The Election Commission of India is a:
  - a) Political body
  - b) Constitutional body
  - c) Judicial body
  - d) Advisory body
3. Decentralization of power mainly aims at:
  - a) Central control
  - b) Grassroots democracy
  - c) Bureaucratic expansion
  - d) Judicial activism
4. The 73rd and 74th Constitutional Amendments relate to:
  - a) Judiciary
  - b) Fundamental Rights
  - c) Panchayati Raj Institutions

- d) Parliament
5. Electoral reforms are required to ensure:
- Authoritarianism
  - Free and fair elections
  - Centralization
  - One-party rule
6. Which body conducts elections in India?
- Parliament
  - Supreme Court
  - Election Commission
  - Ministry of Home Affairs
7. Deepening of democracy refers to:
- Elite rule
  - Increased citizen participation
  - Military involvement
  - Judicial dominance
8. NOTA stands for:
- National Option to Act
  - None of the Above
  - New Order of Voting
  - National Officer for Transparency
9. Local self-government enhances:
- Central authority
  - Political awareness
  - Executive dominance
  - Judicial review
10. Electoral reforms aim to reduce:
- Voter participation
  - Money and muscle power
  - Federalism
  - Judicial independence

1. ভারততসর্বজনীনপ্রাপ্তবয়স্কভোটাধিকাৰকেতিয়াপ্ররর্তনকৰাইছিল?

- ১৯৪৭
- ১৯৪৯
- ১৯৫০
- ১৯৫২

2. ভারতৰনিৰ্বাচনআয়োগহৈছে—

- ৰাজনৈতিকপ্রতিষ্ঠান
- সংবিধানিকপ্রতিষ্ঠান
- ন্যায়িকপ্রতিষ্ঠান
- পৰামৰ্শকপ্রতিষ্ঠান

3. ক্ষমতাৰ বিকেন্দ্ৰীকৰণৰ মূল উদ্দেশ্য কি?

- a) কেন্দ্ৰীয় নিয়ন্ত্ৰণ
- b) তলস্তৰৰ গণতন্ত্ৰ
- c) বাৰো ক্ৰেটিক বিস্তাৰ
- d) ন্যায়িক সক্ৰিয়তা

4. ৭৩তম আৰু ৭৪তম সংবিধান সংশোধনী কোন বসৈতে সম্পৰ্কিত?

- a) ন্যায়ব্যৱস্থা
- b) মৌলিক অধিকাৰ
- c) পঞ্চায়ত ৰাজপ্ৰতিষ্ঠান সমূহ
- d) সংসদ

5. নিৰ্বাচনী সংস্কাৰ সমূহৰ প্ৰয়োজন কেনেকৈ দেখা যায়?

- a) স্বৈৰাচাৰিকতা
- b) মুক্ত আৰু সঁচা নিৰ্বাচন
- c) কেন্দ্ৰীকৰণ
- d) একদল ৰশাসন

6. ভাৰতত নিৰ্বাচন কোন প্ৰতিষ্ঠানে আয়োজন কৰে?

- a) সংসদ
- b) সৰ্বোচ্চ ন্যায়ালয়
- c) নিৰ্বাচন আয়োগ
- d) গৃহমন্ত্ৰণালয়

7. গণতন্ত্ৰৰ গভীৰীকৰণ বুলিলে কি বুজায়?

- a) অভিজাত শাসন
- b) নাগৰিকৰ অংশগ্ৰহণ বৃদ্ধি
- c) সামৰিক অংশগ্ৰহণ
- d) ন্যায়িক আধিপত্য

8. NOTA ৰ পূৰ্ণৰূপ কি?

- a) National Option to Act
- b) None of the Above
- c) New Order of Voting
- d) National Officer for Transparency

9. স্থানীয় স্ব-শাসন কি উন্নত কৰে?

- a) কেন্দ্ৰীয় শক্তি
- b) ৰাজনৈতিক সজাগতা
- c) কাৰ্যনিৰ্বাহী আধিপত্য
- d) ন্যায়িক পৰ্যালোচনা

10. নিৰ্বাচনী সংস্কাৰৰ উদ্দেশ্য কি হ'ল হ্রাস কৰা?

- a) ভোটাৰ অংশগ্ৰহণ
- b) ধন আৰু শক্তিৰ অপব্যৱহাৰ
- c) ফেডাৰেলিজম
- d) ন্যায়িক স্বাধীনতা

B. Short Answer Questions

1. What is universal adult franchise?
2. Define decentralization of power.
3. What is the significance of the Election Commission?
4. What do you understand by deepening of democracy?
5. Mention two objectives of electoral reforms.
6. What is the role of Panchayati Raj Institutions?

1. সৰ্বজনীনপ্ৰাপ্তবয়স্কভোটাধিকাৰ (Universal Adult Franchise) কি?
2. ক্ষমতাৰবিকেন্দ্ৰীকৰণ (Decentralization of Power)ৰসংজ্ঞাদিয়া।
3. নিৰ্বাচনআয়োগৰগুৰুত্বকি?
4. গণতন্ত্ৰগভীৰীকৰণ (Deepening of Democracy) বুলিলেআপুনিকিবুজা?
5. নিৰ্বাচনীসংস্কাৰদুটাউদ্দেশ্যউল্লেখকৰা।
6. পঞ্চায়তৰাজপ্ৰতিষ্ঠানসমূহৰভূমিকাকি?

C. Long Answer Questions

1. Discuss the role of elections in strengthening Indian democracy.
2. Examine the importance of decentralization in deepening democracy in India.
3. Analyse the need for electoral reforms in India.

1. ভাৰতীয়গণতন্ত্ৰকশক্তিশালীকৰিবলৈনিৰ্বাচনৰভূমিকাআলোচনাকৰা।
2. ভাৰততগণতন্ত্ৰগভীৰীকৰণতক্ষমতাৰবিকেন্দ্ৰীকৰণৰগুৰুত্বপৰ্যালোচনাকৰা।
3. ভাৰততনিৰ্বাচনীসংস্কাৰপ্ৰয়োজনবিশ্লেষণকৰা।

UNIT IV: Challenges to India's Democracy

A. Multiple Choice Questions

1. Social justice in India primarily addresses issues related to:
  - a) Economy only
  - b) Caste, gender, and ethnicity
  - c) Foreign policy
  - d) Defence
2. Reservation policies are aimed at:
  - a) Political dominance
  - b) Social equality
  - c) Economic monopoly
  - d) Centralization
3. Gender inequality affects democracy by:
  - a) Enhancing participation

- b) Limiting equal representation
  - c) Strengthening institutions
  - d) Increasing transparency
4. Corruption undermines democracy by:
- a) Strengthening accountability
  - b) Reducing public trust
  - c) Improving governance
  - d) Increasing participation
5. Transparency in governance promotes:
- a) Authoritarianism
  - b) Accountability
  - c) Central control
  - d) Secrecy
6. The Right to Information Act was enacted in:
- a) 2002
  - b) 2004
  - c) 2005
  - d) 2006
7. Substantive democracy focuses on:
- a) Procedures only
  - b) Outcomes and social justice
  - c) Elections alone
  - d) Legal formalities
8. Procedural democracy emphasizes:
- a) Social equality
  - b) Formal institutions and rules
  - c) Economic justice
  - d) Welfare policies
9. Which factor challenges democratic equality?
- a) Universal franchise
  - b) Social discrimination
  - c) Rule of law
  - d) Free elections
10. India's democracy is often praised for its:
- a) Military rule
  - b) Continuity and resilience
  - c) One-party dominance
  - d) Authoritarianism

1. ভারততসামাজিকন্যায়মূলতঃকোনসমস্যাসমূহসৈতেসম্পর্কিত?

- a) কেবলঅর্থনীতি
- b) জাতি, লিঙ্গআরুজাতিগততা
- c) বৈদেশিকনীতি
- d) বক্ষা

2. সংৰক্ষণ (Reservation) নীতিৰ উদ্দেশ্য কি?

- a) ৰাজনৈতিক আধিপত্য
- b) সামাজিক সমতা
- c) অর্থনৈতিক একাধিপত্য
- d) কেন্দ্ৰীকৰণ

3. লিঙসমতাৰ অভাৱে গণতন্ত্ৰক কেনেকৈ প্ৰভাৱিত কৰে?

- a) অংশগ্ৰহণ বৃদ্ধিকৰে
- b) সমানপ্ৰতিনিধিত্ব সীমিত কৰে
- c) প্ৰতিষ্ঠানসমূহ শক্তিশালী কৰে
- d) স্বচ্ছতা বৃদ্ধিকৰে

4. দুৰ্নীতি গণতন্ত্ৰক কেনেকৈ ক্ষুণ্ণ কৰে?

- a) জবাবদিহিতা শক্তিশালী কৰে
- b) জনবিশ্বাস হ্রাস কৰে
- c) চৰকাৰী ব্যৱস্থাপনা উন্নত কৰে
- d) অংশগ্ৰহণ বৃদ্ধিকৰে

5. চৰকাৰী স্বচ্ছতাই কি প্ৰচাৰ কৰে?

- a) স্বৈৰাচাৰিকতা
- b) জবাবদিহিতা
- c) কেন্দ্ৰীয় নিয়ন্ত্ৰণ
- d) গোপনীয়তা

6. তথ্য অধিকাৰ আইন (Right to Information Act) কোন বছৰত প্ৰৱৰ্ত্তন কৰা হৈছিল?

- a) ২০০২
- b) ২০০৪
- c) ২০০৫
- d) ২০০৬

7. ব্যৱহাৰিক (Substantive) গণতন্ত্ৰক কেনে বিষয়ত গুৰুত্ব প্ৰদান কৰে?

- a) কেৱল প্ৰক্ৰিয়া
- b) ফলাফল আৰু সামাজিক ন্যায়
- c) কেৱল নিৰ্বাচন
- d) আইনগত আনুষ্ঠানিকতা

8. প্ৰক্ৰিয়াগত (Procedural) গণতন্ত্ৰক কেনে বিষয়ত গুৰুত্ব প্ৰদান কৰে?

- a) সামাজিক সমতা
- b) আনুষ্ঠানিক প্ৰতিষ্ঠান আৰু নিয়ম
- c) অর্থনৈতিক ন্যায়
- d) কল্যাণমূলক নীতি

9. কোন কাৰক গণতান্ত্ৰিক সমতা প্ৰত্যাহান কৰে?

- a) সৰ্বজনীন ভোটাধিকাৰ
- b) সামাজিক বৈষম্য
- c) আইনৰ শাসন
- d) মুক্ত নিৰ্বাচন

10. ভাৰতীয়গণতন্ত্ৰকিয়প্রশংসিতহয়?

- সামৰিকশাসনৰবাবে
- অৰিচ্ছিন্নতাআৰুসহনশীলতাৰবাবে
- একদলৰআধিপত্যৰবাবে
- স্বৈৰাচাৰিকতাৰবাবে

B. Short Answer Questions

1. What is meant by social justice?
2. How does caste affect Indian democracy?
3. Define corruption in the context of democracy.
4. What is the significance of transparency in governance?
5. Differentiate between procedural and substantive democracy.
6. Mention two challenges faced by Indian democracy.

1. সামাজিকন্যায় (Social Justice) বুলিলেকিবুজায়?
2. জাতি (Caste) কেনেকৈভাৰতীয়গণতন্ত্ৰকপ্রভাৱিতকৰে?
3. গণতন্ত্ৰৰপ্রসংগতদুৰ্নীতি (Corruption)ৰসংজ্ঞাদিয়া।
4. চৰকাৰীস্বচ্ছতাৰ (Transparency in Governance) গুৰুত্বকি?
5. প্ৰক্ৰিয়াগত (Procedural) আৰুব্যৱহাৰিক (Substantive) গণতন্ত্ৰৰমাজতপাৰ্থক্যউল্লেখকৰা।
6. ভাৰতীয়গণতন্ত্ৰেমুখামুখিহোৱাদুটাপ্ৰধানসমস্যাৰনামউল্লেখকৰা।

C. Long Answer Questions

1. Discuss the major challenges to social justice in Indian democracy.
2. Examine the impact of corruption on democratic governance in India.
3. Critically evaluate whether India's democracy is procedural or substantive.

1. ভাৰতীয়গণতন্ত্ৰতসামাজিকন্যায়ৰসৰ্বাধিকপ্ৰধানসমস্যাসমূহআলোচনাকৰক।
2. ভাৰততদুৰ্নীতিয়েগণতান্ত্ৰিকচৰকাৰীব্যৱস্থাপনাকেনেকৈপ্ৰভাৱিতকৰে, পৰ্যালোচনাকৰক।
3. সমালোচনামূলকভাৱেমূল্যায়নকৰক—ভাৰতীয়গণতন্ত্ৰপ্ৰক্ৰিয়াগতনেব্যৱহাৰিক?

DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE

FYUGP 2ND SEMESTER (IDC)

UGPSID203	IDC2	Gender and Politics in India
------------------	-------------	---

Unit I: Understanding Basic Concepts (Sex, Gender, Sexuality, Femininity, Masculinity, Transgender, Patriarchy, Gender Role)

A. Very Short Questions / MCQs

1. What is meant by sex in biological terms?
2. Define gender in one sentence.
3. What is sexuality?
4. What is meant by masculinity?
5. What is femininity?
6. Who are transgender persons?
7. What is patriarchy?
8. Define gender role.
9. What is gender identity?
10. What is gender socialization?
11. What is meant by gender discrimination?
12. What is gender inequality?

MCQs

1. Sex is generally based on:
  - a) Culture
  - b) Society
  - c) Biology
  - d) Religion
2. Gender is primarily a:
  - a) Biological concept
  - b) Social construct

- c) Legal rule
  - d) Economic system
3. Sexuality refers to:
- a) Only biological sex
  - b) Emotional and sexual orientation
  - c) Political identity
  - d) Economic status
4. Masculinity is associated with:
- a) Only women
  - b) Social expectations of men
  - c) Legal rights
  - d) Biological traits only
5. Femininity is:
- a) Fixed biological trait
  - b) Socially constructed roles of women
  - c) Only cultural ritual
  - d) Economic condition
6. Transgender persons are those who:
- a) Follow traditions
  - b) Identify with gender different from assigned sex
  - c) Belong to one religion
  - d) Are only male
7. Patriarchy refers to:
- a) Rule by women
  - b) Gender equality
  - c) Male dominance in society
  - d) Religious system
8. Gender roles are:
- a) Natural and fixed
  - b) Socially assigned behaviors
  - c) Legal punishments
  - d) Economic policies
9. Gender identity means:
- a) Legal identity
  - b) Personal sense of one's gender
  - c) Political identity
  - d) Family identity
10. Gender socialization occurs through:
- a) Only schools
  - b) Only family

- c) Various social institutions
- d) Only government

11. Gender discrimination leads to:

- a) Equality
- b) Fairness
- c) Inequality
- d) Development

12. Patriarchal society gives more power to:

- a) Women
- b) Children
- c) Men
- d) Elders

B. Short Notes

1. Write a short note on the distinction between sex and gender.
2. Explain the concept of sexuality in social and political context.
3. Write a short note on masculinity and its social construction.
4. Discuss femininity as a socially constructed idea.
5. Write a short note on transgender identity and recognition.
6. Explain the concept of patriarchy and its impact on society.
7. Write a short note on gender roles and their formation.
8. Discuss the role of social institutions in gender socialization.

C. Long Answer Questions

1. Discuss the concepts of sex, gender and sexuality and highlight their differences.
2. Analyse masculinity and femininity as social constructs in modern society.
3. Examine the position and challenges faced by transgender persons in society.
4. Discuss patriarchy as a system of power and its effects on gender relations.
5. Evaluate the role of gender roles in shaping individual identity and social behaviour.
6. Analyse the process of gender socialization and its impact on inequality.

অতি চুটি প্রশ্ন / এমচিকিউ

1. জৈবিকভাবে লিংগ বুলিলে কি বুজোৱা হয়?
2. এটা বাক্যত লিংগৰ সংজ্ঞা দিয়া।

3. যৌনতা কি?
4. পুরুষত্ব বুলিলে কি বুজোৱা হয়?
5. নাৰীত্ব কি?
6. ট্ৰান্সজেণ্ডাৰ ব্যক্তি কোন?
7. পিতৃত্ব কি?
8. লিংগ ভূমিকা সংজ্ঞায়িত কৰা।
9. লিংগ পৰিচয় কি?
10. লিংগ সামাজিকৰণ কি?
11. লিংগ বৈষম্য বুলিলে কি বুজোৱা হয়?
12. লিংগ বৈষম্য কি?

এমচিকিউসমূহ

1. যৌন (Sex) সাধাৰণতে নিম্নোক্ত বিষয়সমূহৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি গঢ় লৈ উঠে:
  - ক) সংস্কৃতি
  - খ) সমাজ
  - গ) জীৱবিজ্ঞান
  - ঘ) ধৰ্ম
2. লিংগ (Gender) মূলতঃ
  - ক) জৈৱিক ধাৰণা
  - খ) সামাজিক গঠন
  - গ) আইনী নিয়ম
  - ঘ) অৰ্থনৈতিক ব্যৱস্থা
3. যৌনতাক বুজায়:
  - ক) কেৱল জৈৱিক লিংগ
  - খ) আৱেগিক আৰু যৌন অভিমুখ
  - গ) ৰাজনৈতিক পৰিচয়
  - ঘ) অৰ্থনৈতিক অৱস্থা
4. পুরুষত্বৰ সৈতে জড়িত:
  - ক) কেৱল মহিলা
  - খ) পুরুষৰ সামাজিক আশা
  - গ) আইনী অধিকাৰ
  - ঘ) কেৱল জৈৱিক বৈশিষ্ট্য
5. নাৰীত্ব হ'ল:
  - ক) নিৰ্দিষ্ট জৈৱিক বৈশিষ্ট্য
  - খ) মহিলাৰ সামাজিকভাৱে গঠিত ভূমিকা

- গ) কেৰল সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠান
ঘ) অৰ্থনৈতিক অৱস্থা
6. ট্ৰান্সজেণ্ডাৰ ব্যক্তি হ'ল যিসকলে:
ক) পৰম্পৰা অনুসৰণ কৰে
খ) নিযুক্ত লিংগৰ পৰা পৃথক লিংগৰ সৈতে পৰিচয় কৰাই দিয়ে
গ) এটা ধৰ্মৰ অন্তৰ্গত
ঘ) কেৰল পুৰুষ
7. পিতৃত্বৰ অৰ্থ হ'ল-
ক) মহিলাৰ শাসন
খ) লিংগ সমতা
গ) সমাজত পুৰুষৰ আধিপত্য
ঘ) ধৰ্মীয় ব্যৱস্থা
8. লিংগ ভূমিকাসমূহ হ'ল-
ক) স্বাভাৱিক আৰু নিৰ্দিষ্ট
খ) সামাজিকভাৱে নিযুক্ত আচৰণ
গ) আইনী শাস্তি
ঘ) অৰ্থনৈতিক নীতি
9. লিংগ পৰিচয় মানে:
ক) আইনী পৰিচয়
খ) নিজৰ লিংগৰ ব্যক্তিগত জ্ঞান
গ) ৰাজনৈতিক পৰিচয়
ঘ) পাৰিবাৰিক পৰিচয়
10. লিংগ সামাজিকৰণৰ মাধ্যমেৰে সংঘটিত হয়:
ক) কেৰল বিদ্যালয়
খ) কেৰল পৰিয়াল
গ) বিভিন্ন সামাজিক অনুষ্ঠান
ঘ) কেৰল চৰকাৰ
11. লিংগ বৈষম্যৰ ফলত:
ক) সমতা
খ) ন্যায়পৰায়ণতা
গ) বৈষম্য
ঘ) উন্নয়ন
12. পিতৃতান্ত্ৰিক সমাজে অধিক ক্ষমতা দিয়ে:
ক) মহিলা
খ) শিশু
গ) পুৰুষ
ঘ) বয়োজ্যেষ্ঠসকলক

খ) চমু টোকা

1. লিংগ আৰু লিংগৰ পাৰ্থক্যৰ ওপৰত এটা চমু টোকা লিখা।
2. সামাজিক আৰু ৰাজনৈতিক প্ৰেক্ষাপটত যৌনতাৰ ধাৰণাটো ব্যাখ্যা কৰা।
3. পুৰুষত্ব আৰু ইয়াৰ সামাজিক গঠনৰ ওপৰত এটা চমু টোকা লিখা।
4. নাৰীত্বক সামাজিকভাৱে গঠিত ধাৰণা হিচাপে আলোচনা কৰা।
5. হিজড়া পৰিচয় আৰু স্বীকৃতিৰ ওপৰত এটা চমু টোকা লিখা।
6. পিতৃত্বৰ ধাৰণা আৰু সমাজত ইয়াৰ প্ৰভাৱৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰা।
7. লিংগ ভূমিকা আৰু ইয়াৰ গঠনৰ ওপৰত এটা চমু টোকা লিখা।
8. লিংগ সামাজিকৰণত সামাজিক প্ৰতিষ্ঠানৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা।

গ) দীঘলীয়া উত্তৰৰ প্ৰশ্ন

1. লিংগ, লিংগ আৰু যৌনতাৰ ধাৰণাসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা আৰু ইয়াৰ পাৰ্থক্যসমূহ উজ্জ্বল কৰা।
2. আধুনিক সমাজত পুৰুষত্ব আৰু নাৰীত্বক সামাজিক গঠন হিচাপে বিশ্লেষণ কৰা।
3. সমাজত হিজড়া ব্যক্তিসকলে সন্মুখীন হোৱা অৱস্থা আৰু প্ৰত্যাহ্বানসমূহ পৰীক্ষা কৰা।
4. ক্ষমতাৰ ব্যৱস্থা হিচাপে পিতৃত্ব আৰু লিংগ সম্পৰ্কত ইয়াৰ প্ৰভাৱৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।
5. ব্যক্তিগত পৰিচয় আৰু সামাজিক আচৰণ গঢ় দিয়াত লিংগ ভূমিকাৰ ভূমিকা মূল্যায়ন কৰা।
6. লিংগ সামাজিকৰণৰ প্ৰক্ৰিয়া আৰু ইয়াৰ বৈষম্যৰ ওপৰত প্ৰভাৱ বিশ্লেষণ কৰা।

Unit 2: Gender and Political Participation

1 Marks.

1. Who is known as the pioneer of women's education in India?

ভাৰতত মহিলাশিক্ষাৰ পথপ্ৰদৰ্শক হিচাপে কাক জনায়?

2. Name one social reformer associated with women's rights in colonial India.

ঔপনিৱেশিক ভাৰতৰ নাৰীৰ অধিকাৰৰ সৈতে জড়িত এগৰাকী সমাজ সংস্কাৰকৰ নাম লিখা।

3. What was the main aim of early feminist movements in India?

ভাৰতৰ পূৰ্বৰ নাৰীবাদী আন্দোলনৰ মূল লক্ষ্য কি আছিল?

4. Name one issue addressed by the women's movement in the 1970s.

১৯৭০ চনত নাৰী আন্দোলনে সন্ধান কৰা এটা বিষয়ৰ নাম লিখা।

5. What was the focus of the anti-arrack movement?

এৰেক বিৰোধী আন্দোলনৰ কেন্দ্ৰবিন্দু কি আছিল?

6. What does the term "patriarchy" mean?

"পিতৃত্ব/পুৰুষতান্ত্ৰিকতা" শব্দটোৰ অৰ্থ কি?

7. Which Article of the Indian Constitution guarantees equality before law?

ভাৰতীয়সংবিধানৰকোনটোঅনুচ্ছেদেঅনুসৰি 'আইনৰদৃষ্টিতসমতাৰ' নিশ্চয়তাদিয়ে?

8. Which Article prohibits discrimination on the basis of sex?

কোনটোঅনুচ্ছেদেলিংগভিত্তিতৰ্বেষম্যনিষিদ্ধকৰিছে?

9. Which Directive Principle promotes equal pay for equal work?

কোনটোৰাষ্ট্ৰনিৰ্দেশনামূলকনীতিয়েসমানকামৰবাবেসমানদৰমহাকপ্ৰসাৰিতকৰে?

10. Which Article abolishes untouchability?

কোনটোঅনুচ্ছেদেঅস্পৃশ্যতাবিলুপ্তকৰে?

11. What percentage of seats are reserved for women in Panchayati Raj institutions?

পঞ্চায়তীৰাজৰঅনুষ্ঠানতমহিলাৰবাবেকিমানশতাংশআসনসংৰক্ষিত?

12. Which Article deals with the Right to Freedom?

কোনটোঅনুচ্ছেদতস্বাধীনতাৰঅধিকাৰবিষয়েআলোচনাকৰাইছে?

13. What is meant by empowerment of women?

মহিলাসবলীকৰণবুলিলে কি বুজোৱা হয়?

14. What was the main aim of the Chipko Movement related to women?

মহিলাৰসৈতেজড়িতচিপকোআন্দোলনৰমূললক্ষ্যকিআছিল?

6 marks

1. Discuss the evolution of the feminist movement in India.

ভাৰতৰনাৰীবাদীআন্দোলনৰবিৱৰ্তনৰবিষয়েআলোচনাকৰা।

2. Explain the concept of patriarchy and its impact on women in India.

পুৰুষতান্ত্ৰিকতাধাৰণা আৰু ভাৰতৰনাৰীৰপৰতইয়াৰপ্ৰভাৱব্যাখ্যাকৰা।

3. Examine the role of women in the Indian

freedom struggle.

ভাৰতীয়স্বাধীনতাসংগ্ৰামতনাৰীৰভূমিকাপৰীক্ষাকৰা।

4. Discuss the significance of Fundamental Rights in ensuring gender equality.

লিংগসমতানিশ্চিতকৰাৰক্ষেত্ৰতমৌলিকঅধিকাৰৰতাৎপৰ্যৰবিষয়েআলোচনাকৰা।

5. Discuss the advantages and disadvantages of affirmative action policies.

ইতিবাচককাৰ্যনীতিৰসুবিধা আৰু অসুবিধাৰবিষয়েআলোচনাকৰা।

6. Explain the role of education in women's empowerment in India.

ভাৰততমহিলাসবলীকৰণতশিক্ষাৰভূমিকাব্যাখ্যাকৰা।

10 Marks

1. Discuss the Social Reform Movements related to women in India.

ভাৰতৰমহিলাৰসৈতেজড়িতসমাজসংস্কাৰআন্দোলনসমূহৰবিষয়েআলোচনাকৰা।

2. Role of women in Nationalist Movements of India.

ভাৰতৰজাতীয়তাবাদীআন্দোলনতমহিলাৰভূমিকা।

3. Write a short note on Chipko Movement.

চিপকোআন্দোলনৰপৰতচমুটোকালিখা।

4. Write a short note on Anti Arrack Movement.

আৰেকবিৰোধীআন্দোলনৰপৰতচমুটোকালিখা।

5. Discuss the Women's movements in India since the 1970s.

১৯৭০ চনৰপৰাভাৰততমহিলাআন্দোলনৰবিষয়েআলোচনাকৰা।

Unit III: Gender and Political Representation (Gender & Citizenship, Electoral Process, Political Parties)

A. Very Short Questions / MCQs

1. What is meant by gender in political studies?
2. Define citizenship in one line.
3. What is universal adult franchise?
4. What is the minimum voting age in India?
5. Which body conducts elections in India?
6. What is a political party?
7. Name one type of political party system.
8. What is meant by electoral roll?
9. What is reservation in politics?
10. What does representation mean in politics?
11. What is meant by gender equality?

MCQs

1. The voting age in India is:
  - a) 16
  - b) 18
  - c) 21
  - d) 25
2. Elections in India are conducted by:
  - a) Parliament
  - b) Supreme Court
  - c) Election Commission
  - d) President
3. Gender equality refers to:
  - a) Superiority of men
  - b) Equal rights for all genders
  - c) Political dominance
  - d) Economic inequality

4. A political party aims to:
  - a) Fight wars
  - b) Capture political power
  - c) Control judiciary
  - d) Conduct census
5. Secret ballot ensures:
  - a) Open voting
  - b) Privacy of voters
  - c) Party control
  - d) Public declaration
6. Citizenship rights include:
  - a) Only economic rights
  - b) Only political rights
  - c) Civil, political and social rights
  - d) Military rights
7. Women's political participation is an example of:
  - a) Inequality
  - b) Representation
  - c) Exclusion
  - d) Privilege
8. A multi-party system means:
  - a) One party rule
  - b) Two parties only
  - c) Several political parties
  - d) No parties
9. Electoral process includes:
  - a) Only voting
  - b) Only campaigning
  - c) Nomination, campaigning and voting
  - d) Only counting
10. Reservation for women in local bodies is:
  - a) 10%
  - b) 25%
  - c) 33%
  - d) 50%
11. Political participation includes:
  - a) Only voting
  - b) Only contesting elections
  - c) Various political activities
  - d) Only protests

12. Citizenship provides:

- a) Only duties
- b) Only rights
- c) Rights and duties
- d) No rights

B. Short Notes

1. Write a short note on gender as a concept in political analysis.
2. Explain the relationship between gender and citizenship rights.
3. Write a short note on women's political participation in India.
4. Discuss the importance of universal adult franchise.
5. Write a short note on the electoral process in India.
6. Explain the role of the Election Commission in ensuring free and fair elections.
7. Write a short note on the functions of political parties.
8. Discuss the importance of political parties in a democracy.

C. Long Answer Questions

1. Discuss the concept of gender and its relevance in political representation.
2. Examine citizenship rights with special reference to gender equality.
3. Analyse the electoral process in India and its significance in democracy.
4. Discuss the role of political parties in shaping democratic governance.
5. Evaluate the challenges faced by women in political representation.
6. Examine the measures taken to improve gender representation in politics in India.

অতি চুটি প্রশ্ন / এমচিকিউ

বাস্তবিক প্রশ্ন

1. ৰাজনৈতিক অধ্যয়নত লিংগ বুলিলে কি বুজোৱা হয়?
2. নাগৰিকত্বৰ সংজ্ঞা এটা শাৰীত দিয়া।
3. ইউনিভাৰ্চেল এডাল্ট ফ্ৰেঞ্চাইজি কি?
4. ভাৰতত ভোটদানৰ নূন্যতম বয়স কিমান?
5. ভাৰতত কোনটো সংস্থাই নিৰ্বাচন অনুষ্ঠিত কৰে?

6. ৰাজনৈতিক দল কি?
7. ৰাজনৈতিক দল ব্যৱস্থাৰ এটা প্ৰকাৰৰ নাম লিখা।
8. নিৰ্বাচনী তালিকা বুলিলে কি বুজোৱা হয়?
9. ৰাজনীতিত সংৰক্ষণ কি?
10. ৰাজনীতিত প্ৰতিনিধিত্বৰ অৰ্থ কি?
11. লিংগ সমতা বুলিলে কি বুজোৱা হয়?

এমচিকিউসমূহ

1. ভাৰতত ভোটদানৰ বয়স হ'ল-
  - ক) ১৬
  - খ) ১৮
  - গ) ২১
  - ঘ) ২৫
2. ভাৰতত নিৰ্বাচন পৰিচালনা কৰে:
  - ক) সংসদ
  - খ) উচ্চতম ন্যায়ালয়
  - গ) নিৰ্বাচন আয়োগ
  - ঘ) সভাপতি
3. লিংগ সমতাৰ অৰ্থ হ'ল-
  - ক) পুৰুষৰ শ্ৰেষ্ঠত্ব
  - খ) সকলো লিংগৰ বাবে সম অধিকাৰ
  - গ) ৰাজনৈতিক আধিপত্য
  - ঘ) অৰ্থনৈতিক বৈষম্য
4. এটা ৰাজনৈতিক দলৰ লক্ষ্য হ'ল-
  - ক) যুদ্ধ কৰা
  - খ) ৰাজনৈতিক ক্ষমতা দখল কৰা
  - গ) ন্যায়পালিকাৰ নিয়ন্ত্ৰণ
  - ঘ) লোকপিয়ল কৰা
5. গোপন বেলটে নিশ্চিত কৰে:
  - ক) মুকলি ভোটদান
  - খ) ভোটাৰৰ গোপনীয়তা
  - গ) দলৰ নিয়ন্ত্ৰণ
  - ঘ) ৰাজহুৱা ঘোষণা
6. নাগৰিকত্বৰ অধিকাৰৰ ভিতৰত আছে-
  - ক) কেৱল অৰ্থনৈতিক অধিকাৰ
  - খ) কেৱল ৰাজনৈতিক অধিকাৰ

- গ) নাগৰিক, ৰাজনৈতিক আৰু সামাজিক অধিকাৰ
ঘ) সামৰিক অধিকাৰ
7. মহিলাৰ ৰাজনৈতিক অংশগ্ৰহণৰ উদাহৰণ:
ক) বৈষম্য
খ) প্ৰতিনিধিত্ব
গ) বৰ্জন
ঘ) বিশেষাধিকাৰ
8. বহুদলীয় ব্যৱস্থাৰ অৰ্থ হ'ল:
ক) এটা দলীয় শাসন
খ) মাত্ৰ দুটা দল
গ) কেইবাটাও ৰাজনৈতিক দল
ঘ) কোনো দল নাই
9. নিৰ্বাচনী প্ৰক্ৰিয়াৰ ভিতৰত আছে:
ক) কেৱল ভোটদান
খ) কেৱল প্ৰচাৰ
গ) মনোনয়ন, প্ৰচাৰ আৰু ভোটদান
ঘ) কেৱল গণনা
10. স্থানীয় সংস্থাত মহিলাৰ বাবে সংৰক্ষণ হ'ল-
ক) ১০%
খ) ২৫%
গ) ৩৩%
ঘ) ৫০%।
11. ৰাজনৈতিক অংশগ্ৰহণৰ ভিতৰত আছে:
ক) কেৱল ভোটদান
খ) কেৱল নিৰ্বাচনত প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা কৰা
গ) বিভিন্ন ৰাজনৈতিক কাৰ্যকলাপ
ঘ) কেৱল প্ৰতিবাদ
12. নাগৰিকত্বই প্ৰদান কৰে:
ক) কেৱল কৰ্তব্য
খ) কেৱল অধিকাৰ
গ) অধিকাৰ আৰু কৰ্তব্য
ঘ) কোনো অধিকাৰ নাই

খ) চুটি টোকা

1. ৰাজনৈতিক বিশ্লেষণত লিংগক ধাৰণা হিচাপে লৈ এটা চমু টোকা লিখা।
2. লিংগ আৰু নাগৰিকত্বৰ অধিকাৰৰ মাজৰ সম্পৰ্ক ব্যাখ্যা কৰা।
3. ভাৰতত মহিলাৰ ৰাজনৈতিক অংশগ্ৰহণৰ ওপৰত এটা চমু টোকা লিখা।
4. সাৰ্বজনীন প্ৰাপ্তবয়স্ক ফ্ৰেঞ্চাইজিৰ গুৰুত্বৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

5. ভাৰতৰ নিৰ্বাচনী প্ৰক্ৰিয়াৰ ওপৰত এটা চমু টোকা লিখা।
6. মুক্ত আৰু নিকা নিৰ্বাচন নিশ্চিত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত নিৰ্বাচন আয়োগৰ ভূমিকা ব্যাখ্যা কৰা।
7. ৰাজনৈতিক দলৰ কাম-কাজৰ ওপৰত এটা চমু টোকা লিখা।
8. গণতন্ত্ৰত ৰাজনৈতিক দলৰ গুৰুত্বৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

গ) দীঘলীয়া উত্তৰৰ প্ৰশ্ন

1. লিংগৰ ধাৰণা আৰু ৰাজনৈতিক প্ৰতিনিধিত্বত ইয়াৰ প্ৰাসংগিকতা আলোচনা কৰা।
2. লিংগ সমতাৰ বিশেষ উল্লেখ কৰি নাগৰিকত্বৰ অধিকাৰ পৰীক্ষা কৰা।
3. ভাৰতৰ নিৰ্বাচনী প্ৰক্ৰিয়া আৰু গণতন্ত্ৰত ইয়াৰ তাৎপৰ্য বিশ্লেষণ কৰা।
4. গণতান্ত্ৰিক শাসন ব্যৱস্থা গঢ় দিয়াত ৰাজনৈতিক দলসমূহৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা।
5. ৰাজনৈতিক প্ৰতিনিধিত্বত মহিলাসকলে সন্মুখীন হোৱা প্ৰত্যাহ্বানসমূহৰ মূল্যায়ন কৰা।
6. ভাৰতৰ ৰাজনীতিত লিংগ প্ৰতিনিধিত্বৰ উন্নতিৰ বাবে গ্ৰহণ কৰা ব্যৱস্থাসমূহ পৰীক্ষা কৰা।